

ФОРМУВАННЯ ПРОФЕСІЙНИХ СТАНДАРТІВ У СФЕРІ ТУРИЗМУ

Михайліченко Ганна Іванівна,
професор кафедри туризму та рекреації

Приклади формування за компетентнісним підходом:

- **ПРОФІЛЬ ПРОГРАМИ «ТУРИЗМ»**
- освітній рівень «бакалавр»
- Галузь знань 1401 «Сфера обслуговування»
- Напрямок підготовки 140103 «Туризм»
- А. Ціль програми:
 - Підготовка кваліфікованих фахівців туризму, здатних забезпечити своїм професіоналізмом високу якість туристичного обслуговування в підприємствах турбізнесу.
 - *Отримати ґрунтовні знання для виконання професійних завдань на первинних посадах у підприємствах туристичного бізнесу у сервісній, виробничо-технологічній, організаційній та маркетинговій діяльності).*
 - **Освітні і професійні цілі:** Дати ґрунтовні знання для виконання професійних завдань на первинних посадах у контексті реалізації загальних функцій управління, прийнятті оперативних рішень, оперативному управлінні первинними підрозділами.

Основний фокус програми на спеціалізацію:

- ▶ *Орієнтація програми:* програма професійної освітньої програми, яка практично зорієнтована та передбачає працевлаштування випускника на ринок праці
- ▶ *Кваліфікація випускників:*
Академічна: бакалавр з туризму
Професійна: 3414 «Фахівець з туристичного обслуговування», 3414 «Екскурсолог».
- ▶ *Особливості та відмінності:* Фахівці готуються для організаційно-управлінської, господарської, комерційної, інвестиційної та науково-дослідної діяльності у сфері туризму.

Професійні назви робіт, що здатен виконувати бакалавр з туризму

Професійні назви робіт	Код КП
Фахівець з туристичного обслуговування	3414
Організатор подорожей (екскурсій)	3414
Екскурсивод	3414
Фахівець із організації дозвілля	3414
Фахівець з розвитку сільського туризму	3414
Фахівець із конференц-сервісу	3414
Фахівець із спеціалізованого обслуговування	3414
Інструктор оздоровчо-спортивного туризму (за видами туризму)	3414
Фахівець із туристичної безпеки	3414
Інструктор-методист з туризму	3340
Інші технічні фахівці в галузі управління	3439
Інспектор з туризму	3439

Структура програми підготовки за напрямом “Туризм” освітній рівень “бакалавр”

Навчальні дисципліни	Кількість кредитів ЄКТС	Місце в логічній послідовності вивчення (рік навчання)
Нормативного змісту підготовки		
1. Іноземна мова (за професійним спрямуванням)	18	1-3
2. Безпека життєдіяльності	3	1
3. Економічна теорія	6	1
4. Географія туризму	6	1
5. Екологія	4,5	1
6. Фізичне виховання**	12	1-3
7. Українська мова (за професійним спрямуванням)	3	1
8. Інформаційні системи і технології	4,5	1
9. Організація туризму	12	1-2
10. Правознавство	4,5	1
11. Психологія	3	2
12. Охорона праці	3	3

Структура програми підготовки за напрямом “Туризм” освітній рівень “бакалавр”

Навчальні дисципліни	Кількість кредитів ЄКТС	Місце в логічній послідовності вивчення (рік навчання)
Нормативного змісту підготовки		
13. Філософія* (в т.ч. Логіка)	4,5	3
14. Маркетинг	9	3
15. Менеджмент	9	3
16. Економіка туризму	9	3-4
17. Комунікативний менеджмент	3	4
18. Бухгалтерський облік	3	4
19. Друга іноземна мова*	13,5	4
Всього	130,5 (54,4%)	

Структура програми підготовки за напрямом “Туризм” освітній рівень “бакалавр”

Навчальні дисципліни	Кількість кредитів ЄКТС	Місце в логічній послідовності вивчення (рік навчання)
За вибором:		
20. Картографія	4,5	1
21. Історія української культури	3	1
22. Історія України	x	1
23. Політологія	3	1
24. Соціологія	x	1
25. Інженерне та технологічне обладнання	4,5	2
26. Готельна справа	7,5	2
27. Рекреологія	3	2
28. Міжнародні економічні відносини	3	2
29. Світова економіка	x	2
30. Організація екскурсійної діяльності	3	3

Структура програми підготовки за напрямом “Туризм” освітній рівень “бакалавр”

Навчальні дисципліни	Кількість кредитів ЄКТС	Місце в логічній послідовності вивчення (рік навчання)
За вибором:		
31. Ресторанна справа	6	3
32. Туристичне краєзнавство	4,5	3
33. ЗЕД підприємства	3	3
34. Світова культура	3	3
35. Релігієзнавство	x	3
36. Статистика	3	3
37. Економетрія	x	3
38. Економічний аналіз	3	3
39. Податкова система України	x	3
40. Дизайн	3	3
41. Правове регулювання туристичної діяльності	3	3

Структура програми підготовки за напрямом “Туризм” освітній рівень “бакалавр”

Навчальні дисципліни	Кількість кредитів ЄКТС	Місце в логічній послідовності вивчення (рік навчання)
За вибором:		
42. Організація дозвілля	3	3
43. Організація виставкової діяльності	x	3
44. Психологія управління	3	3
45. Конфліктологія	x	3
46. Спеціалізований туризм	4,5	4
47. Кризові комунікації	3	4
48. Рекламний креатив	x	4
49. Барна справа	3	4
50. Етнічна кулінарія	x	4
51. Гігієна та санітарія	x	4
52. Інформаційні системи і технології в туризмі	3	4

Структура програми підготовки за напрямом “Туризм” освітній рівень “бакалавр”

Навчальні дисципліни	Кількість кредитів ЄКТС	Місце в логічній послідовності вивчення (рік навчання)
За вибором:		
53. Велнес-туризм	3	4
54. Культурно-пізнавальний туризм	x	4
55. Товарознавство. Вироби декоративно-ужиткового мистецтва	3	4
56. Музеєзнавство та музейно-виставкова справа	x	4
57. Кейтеринг	3	4
58. Організація роботи сомельє	x	4
59. Виробнича практика	3	1
	4,5	2
	4,5	3
	6	4
Форма проведення атестації здобувачів вищої освіти:	Кваліфікаційний іспит	
Частка (у процентному співвідношенні) дисциплін нормативного змісту підготовки	54,4 %	

Загальні компетентності:

Загальні вимоги до якостей випускників вищого навчального закладу реалізуються на основі системи набутих загальних інструментальних, міжособистісних, системних компетентностей:

- **професійна (спеціальна)** – компетенція, яка охоплює знання та навички, описує здатність і готовність професійно, на автономному та методологічному принципах виконувати завдання, вирішувати проблеми, оцінювати процес та здобуті результати;
- **соціальна** – компетенція, яка відбиває здатність і готовність особи співпрацювати в колективі, розуміти його інтереси та соціальне становище, брати участь у процесі формування робочої злагоди та трудового життя;
- **особистісна** – компетенція, яка охоплює особистісну та соціальну компетенції, описує здатність і готовність людини формувати та розвивати своє життя автономно із особистою відповідальністю в рамках соціального, культурного та професійного контексту.
- [1] та спеціальних (фахових) компетентностей бакалавра з туризму для:
- здійснення виробничих функцій,
- вирішення завдань професійної і соціальної діяльності;
- розв'язання складних спеціалізованих задач та практичних проблем у сфері обслуговування, галузі професійної діяльності або у процесі навчання, що передбачає застосування певних теорій та методів і характеризується комплексністю, сугестивністю, компліментарністю та невизначеністю умов надання послуг;
- забезпечення здатності випускника здійснювати професійну діяльність на первинній посаді одразу після закінчення закладу освіти;
- виконання загальноосвітньої, дослідницької, педагогічної; психолого-етичної та соціальної, екологічної та краєзнавчо-географічної, ресурсощадної, культурологічної, загальноісторичної, філософсько-антропологічної, організаційно-технологічної, економічної, управлінської, маркетингової, праксеологічної функції в туризмі.
- [1] Стандартна міжнародна класифікація видів діяльності в туризмі (СИКТА) (ВТО) (Standard international classification of tourism activities (SICTA) 2

ФАХОВІ КОМПЕТЕНТНОСТІ ТА РЕЗУЛЬТАТИ НАВЧАННЯ БАКАЛАВРА З ТУРИЗМУ:

- Спеціальні (фахові) компетентності бакалавра з туризму передбачають вміння, знання та навички щодо виконання:
- **1. ДОСЛІДНО-АНАЛІТИЧНИХ ФУНКЦІЙ:** здатність здійснювати аналіз сучасного стану та ефективного й оптимального розвитку і розміщення всіх складових рекреаційних комплексів; здатність визначати територіальну організацію та оцінювати ресурсний потенціал країн, регіонів щодо стану та перспектив розвитку видового (спеціалізованого) туризму; уміння використовувати методичні підходи до оцінки природно-ресурсного потенціалу та його екологічно безпечних форм використання та відтворення; здатність проводити комплексні маркетингові дослідження і моніторинг ринку туристичних послуг; здатність визначати мотиви туристичної подорожі та споживчі характеристики туристичних послуг;
- **2. ТЕХНОЛОГІЧНИХ ФУНКЦІЙ:** здатність формувати різноманітні програми туристичного обслуговування; здатність складати, оформлювати і оперувати туристичною документацією при формуванні та реалізації тур.продукту;
- **3. СЕРВІСНИХ ФУНКЦІЙ:** здатність організовувати процес обслуговування туристів в процесі споживання туристичного продукту;

ФАХОВІ КОМПЕТЕНТНОСТІ ТА РЕЗУЛЬТАТИ НАВЧАННЯ БАКАЛАВРА З ТУРИЗМУ:

- Спеціальні (фахові) компетентності бакалавра з туризму передбачають вміння, знання та навички щодо виконання:
- ▶ **4. ОРГАНІЗАЦІЙНИХ ФУНКЦІЙ:** здатність укладати угоди із зарубіжними та вітчизняними партнерами та забезпечувати їх реалізацію на підставі існуючих вимог міжнародного та національного договірної права; здатність організувати процес створення і розвиток агентської мережі; здатність налагоджувати довготривалу співпрацю зі споживачами, суб'єктами туристичної діяльності, фінансово-кредитними установами, страховими компаніями, консульствами і представництвами іноземних держав, використовуючи регламентуючі документи на засадах договірної права; здатність розробляти та проводити ефективну продуктову, цінову, збутову політику туристичних підприємств; здатність організувати туроператорську діяльність; здатність організувати рекламно-інформаційні заходи та застосовувати ефективні маркетингові комунікації з існуючими та потенційними споживчими ринками;
- ▶ **5. УПРАВЛІНСЬКИХ ФУНКЦІЙ:** здатність з'ясувати причинно-наслідкові зв'язки, аналізувати й узагальнювати зовнішню і внутрішню управлінську інформацію для здійснення планування, організування, мотивування працівників та контролю за діяльністю підлеглих в підрозділах туристичних підприємств; здатність ефективно використовувати інструментарій і технології сучасного менеджменту в управлінні туристичними підприємствами; здатність розуміти основні принципи, характеристику об'єктів, прийоми і способи бухгалтерського обліку; здатність аналізувати, визначати ефективність фінансово-господарської діяльності туристичних підприємств; здатність економічно обґрунтовувати управлінські рішення; здатність планувати та організувати роботу туристичного офісу; здатність ведення ділових комунікацій.

Програма «Туризмознавство»*

Освітньо-кваліфікаційний рівень «магістр»

➤ **A. Ціль програми:**

- Підготовка кваліфікованих фахівців туризму, здатних забезпечити своїм професіоналізмом високу якість туристичного обслуговування в підприємствах тур бізнесу.
- *Області спеціалізації: туристична діяльність, рекреація і туризм, туризм і відпочинок*
- *Освітні і професійні цілі: Дати ґрунтовні знання для виконання професійних завдань на первинних посадах у контексті реалізації загальних функцій управління, прийняті оперативних рішень, оперативному управлінні первинними підрозділами.*

➤ **B. Характеристика програми**

- *Предметна область, напрям: туризм, мультидисциплінарний;*
- *галузь знань - сфера обслуговування, туризм (60%), бізнес, управління та право в туризмі (25%), ділова іноземна мова (5%), факультативи (5%), допитні (5%).*
- *Основний фокус програми на спеціалізацію:*
- *Напрямок підготовки 140103 «Туризм»*
- *Спеціальність 14010301 «Туризмознавство»**
- *Освітньо-кваліфікаційний рівень «магістр»*
- *Орієнтація програми: «Туризмознавство» - професійна освітня програма, яка практично зорієнтована та передбачає вихід випускника на ринок праці.*
- *Кваліфікація випускників:*
- **академічна:** магістр з туризмознавства
- **професійна:** 2481.2 «Туризмознавець», 2481.2 «Екскурсознавець»,
- **дослідницька:** 2481.1 «Науковий співробітник (туризмологія, екскурсознавство)»

Програма «Туризмознавство»*

Освітньо-кваліфікаційний рівень «магістр»

- ▶ *Особливості та відмінності:* Фахівці готуються для організаційно-управлінської, господарської, комерційної, інвестиційної та науково-дослідної діяльності у сфері ресторанного господарства, готельного господарства, туризму.
- ▶ Випускники факультету працюють на підприємствах і в організаціях ресторанного, готельного господарств, туризму за різними формами власності, організаційно-правовими формами та типами господарювання на посадах:
- ▶ керівників (президент асоціації, концерну, корпорації, генеральний директор, директор компанії туроператора, турагентства, завідувач відділу, тощо);
- ▶ наукові установи (підрозділи), освітні заклади (науковий співробітник (туризмологія, екскурсознавство, науковий співробітник-консультант);
- ▶ спеціалістів (туризмознавство, екскурсознавство,);
- ▶ спеціалістів матеріально-технічного забезпечення туристичних підприємств; у маркетингових та комерційних відділах (начальник відділу, турагент, комівояжер, брокер та ін.);
- ▶ спеціалістів відділу зовнішньоекономічної діяльності (начальник відділу, спеціаліст та ін.);
- ▶ менеджер з персоналу;
- ▶ спеціалістів у підрозділах з виробництва, реалізації та організації споживання туристичних товарів, продукції ресторанного господарства та послуг готелів (начальник виробництва, завідувач секцією, інструктор з туризму, інспектор з туризму, адміністратор).

Професійні назви робіт, що здатен виконувати магістр з туризмознавства

Професійні назви робіт	Код КП
Науковий співробітник (туризмологія, екскурсознавство)	2481.1
Науковий співробітник-консультант (туризмологія, екскурсознавство)	2481.1
Туризмознавець	2481.2
Екскурсознавець	2481.2
Науковий співробітник (рекреалогія)	2483.1
Науковий співробітник-консультант (рекреалогія)	2483.1
Гід-перекладач	2444.2
Викладач вищого навчального закладу	2310

Структура програми підготовки за спеціальністю “Туризмознавство” освітній рівень “магістр”

Навчальні дисципліни	Кількість кредитів ЄКТС	Місце в логічній послідовності вивчення (рік навчання)
Нормативного змісту підготовки		
1. Безпека туризму	6	1
2. Туристичні дестинації	4,5	1
3. Міжнародне право	3	1
4. Інновації в туризмі	3	1
5. Управління корпораціями в туризмі	4,5	1
6. Господарське право	3	1
7. Стратегічний маркетинг в туризмі	3	1
8. Управління проектами в туризмі	3	2
<i>Всього:</i>	30 (33,3 %)	

Структура програми підготовки за спеціальністю “Туризмознавство” освітній рівень “магістр”

Навчальні дисципліни	Кількість кредитів ЄКТС	Місце в логічній послідовності вивчення (рік навчання)
За вибором		
9. Міжнародний туризм ^Ш	3	1
10. Медичний туризм	3	1
11. Івентивний менеджмент	3	1
12. Страхування	3	1
13. Методологія і організація наукових досліджень	3	1
14. Методика викладання у вищій школі	x	1
15. Бренд-менеджмент	3	1
16. Менеджмент сервісних організацій	x	1
17. Ціннісно орієнтоване управління	x	1

Структура програми підготовки за спеціальністю “Туризмознавство” освітній рівень “магістр”

Навчальні дисципліни	Кількість кредитів ЕКТС	Місце в логічній послідовності вивчення (рік навчання)
За вибором		
18. Антикризова психологія	3	1
19. Організаційна психологія	x	1
20. Управління ризиками підприємства	x	1
21. Ділові переговори	3	1
22. Фірмовий стиль	x	1
23. Управління якістю в туризмі	3	2
24. Захист прав споживачів	x	2
25. Ораторське мистецтво	3	2
26. Дипломатичний протокол та етикет	x	2
27. Виробнича практика	9	1
28. Переддипломна практика	3	2
Форма проведення атестації здобувачів вищої освіти:	Випускна кваліфікаційний проект (робота)	
Частка (у процентному співвідношенні) дисциплін нормативного змісту підготовки	33,3	

Спеціальність 14010102 «Курортна справа»*

Галузь знань 1401 «Сфера обслуговування»

Навчальні дисципліни	Кількість кредитів ЄКТС	Місце в логічній послідовності вивчення (рік навчання)
Нормативного змісту підготовки:		
1. Курортологія	6	1
2. Господарське право	3	1
3. Управління корпораціями в курортному бізнесі	4,5	1
4. Курортний туropolерейтинг	3	1
5. Менеджмент сервісних організацій	3	1
6. Стратегічний маркетинг в туризмі	3	1
7. Управління проектами в туризмі	3	2
Всього:	25,5 (28,3)	
За вибором:		
8. Ресторанні технології	3	1
9. Івентивний менеджмент	3	1
10. Туристичні дестинації	4,5	1
11. Медичний туризм	3	1
12. Міжнародний туризм	x	1

Спеціальність 14010102 «Курортна справа»*

Галузь знань 1401 «Сфера обслуговування»

Навчальні дисципліни	Кількість кредитів ЄКТС	Місце в логічній послідовності вивчення (рік навчання)
13. <i>Методологія і організація наукових досліджень</i>	3	1
14. <i>Методика викладання у вищій школі</i>	x	1
15. <i>Оздоровче харчування</i>	3	1
16. <i>Основи автоматизованого проектування</i>	3	1
17. <i>Спеціалізований туризм</i>	3	1
18. <i>Велнес-туризм</i>	x	1
19. <i>СПА-туризм</i>	x	1
20. <i>Організаційна психологія</i>	x	1
21. <i>Страхування</i>	x	1
22. <i>Управління бізнес-процесами</i>	3	2
23. <i>Управління якістю в туризмі</i>	3	2
24. <i>Захист прав споживачів</i>	x	2
25. <i>Виробнича практика</i>	9	1
26. <i>Переддипломна практика</i>	3	2
Форма проведення атестації здобувачів вищої освіти:	Випускний кваліфікаційний проект (робота)	
Частка (у процентному співвідношенні) дисциплін нормативного змісту	28,3	

Які проблеми у формуванні професійних компетентностей:

- ▶ вимоги ринку праці та ідентифікація знань та вмінь (початковий рівень, компетенції);
- ▶ розбіжності у визначенні переліку первинних посад кожного освітнього рівня підготовки (молодший бакалавр, бакалавр, магістр, MBA, доктор філософії)

Приклад: 1) *Qualification Requirements (Occupational Standards) of Performance for the Tourism Industry* – Кваліфикационные требования (профессиональные стандарты) к основным должностям работников туристской индустрии);

- ▶ 2) *Qualification Specification Diploma in Hospitality and Tourism Management (VRQ)*...
- ▶ різноплановість напрямів підготовки фахівців для туристичної сфери;
- ▶ слабка мотивація ринку праці щодо оцінювання якості освіти;
- ▶ визначення потреб у фахівцях певної кваліфікації; деструкція у системі підготовки;
- ▶ слабка зацікавленість ВНЗ у працевлаштуванні випускників певного фаху, відсутність ланцюга “навчання протягом всього життя”.

ДЯКУЮ ЗА УВАГУ !

Для подальшого спілкування:
e-mail: sv2007_71@ukr.net